

Píseň: EZ346/S20 - Bud' tobě sláva+ **modlitba;** **Čtení:** Mk 16, 9-20

Milí přátelé,

na poslední biblické hodině jsme společně hovořili a přemýšleli o Markově podání vzkříšení. Mimo jiné jsem zdůraznil, že u něj nikdo nebyl. A tak že nikdo zdaleka přesně neví, o co jde. Nejde však jen o problém přímého důkazu, jde o problém také jazykový - vzkříšení je odkaz k „životu po životě“, k „věčnému životu“. Tedy k realitě, která zcela přesahuje realitu nám známou.

Ženy, které přišly Ježíše pomazat, sice slyšely mládencovo „nebojte se“, přesto však od prázdného hrobu i Božího posla utekly, protože na ně padla hrůza a úžas.

To však byla reakce zcela na místě.

Druhý závěr

Dnes jsme slyšeli oddíl, který Marek původně pravděpodobně nenapsal. Je to nápadné už z literární formy. Tento závěrečný oddíl je na první pohled jakýmsi „shrnutím“ různých setkání se Vzkříšeným. Neobsahuje mnoho detailů, neobsahuje žádný dialog a vyjma veršů 10. a 20. nečteme ani žádnou reakci těch, kteří se se Vzkříšeným setkali.

Už to trklo řadu čtenářů Bible. Když pak přišla literárně kritická metoda v 19. století, odhalila, co je dnes, díky ní, už běžným faktem: Tento závěrečný oddíl byl později přidán. To říká i poznámka pod čarou, která dodává, že existuje ještě třetí závěr nejstaršího evangelijního podání.

To může na první pohled působit dojmem, že se honem-honem někdo pokoušel dát dohromady, co se vlastně stalo, aby to bylo uvěřitelné. Takový dojem je samozřejmě zcela iluzorní a vnucující textu „mou“ logiku. Nejstarší svědectví o setkání se Vzkříšeným jsou totiž v Pavlově dopisech z doby kolem r. 50. Všechna evangelijní podání jsou mladší.

Pokud přijmeme, že původní spis končil 8. veršem, vše je srozumitelné a jasné. Jen náročné na přijetí a pochopení. Oba „dodatky“ se snaží právě toto zjemnit - zpřístupnit a projasnit zvěst evangelia širším vrstvám. Podobně jako když bychom vzali vysoce umělecký film a vedle něj nějaký populární akčňák. První z nich bude kvalitní, úžasný a zvěstný, ale mnoho lidí ho nechopí vůbec nebo špatně. Druhý je srozumitelný a jasný, ale platí za to daň zploštění a zjednodušení. Podobně také v závěrečném oddílu, který si zvolili překladatelé ČEPu¹.

Tento závěr ve velké stručnosti shrnuje ledaccos, co známe z jiných podání evangelia. Avšak nemáme dle čeho rozhodnout, zda byl tento stručný závěr přidán poté, co byla sepsána ostatní podání a nebo před nimi.

Ježíš je v tomto oddíle také nápadně, až Markovsky, přísný. Dle v. 14 se zjevil jedenácti a káral je pro jejich nevěru a tvrdost srdce. Inu, setkání se Vzkříšeným není vždy procházka růžovým sadem.

Vyslání ve v. 15 se podobá vyslání v Mt 28, 18-20. Zdůraznění „mocných znamení“ v Markově podání je nápadně podobné oddílům z knihy Skutků apoštolských (zejm. závěr: Sk 28, 1-6). Podobný důraz v žádném jiném podání nenajdeme.

Literárně kriticky

Závěr, který najdeme pouze v poznámce pod čarou, obsahuje většina významných rukopisů. Překladatelé ho však většinou nevolí zřejmě proto, že hned jeho první věta je v nápadném rozporu s poslední větou v. 8.

Tento „většinový“ závěr byl pravděpodobně mezikrokem mezi původním závěrem v Mk 16, 8 a rozšířeným „shrnutím“, jak jsme ho slyšeli v úvodu a nacházíme ho v hlavním textu Písma svatého.

Osobně myslím, že závěr v Mk 16, 8 je ideální. Však si to takhle zřejmě přál sám autor. Jen ať křesťané čtou nejstarší podání evangelia, v němž ti lidé, kteří se dostali nejbliže ke

---

¹ Českého ekumenického překladu

vzkříšenému, nikomu nic neřekli, protože se báli. A že to byly ženy. Muži jsou zcela mimo hru včetně Petra, Jakuba a Jana.

Avšak s klidnou duší přijímejme, že jiní dodali k Markovu podání jiné závěry. Vždyť to platí už pro Markovo podání, stejně jako pro všechna ostatní podání: Jejich autoři sbírali různé příběhy, vyprávění, sepsané oddíly a pak vybírali, co a jak z nich použijí. Stejně jako různí opisovači a Církev na různých místech různě texty upravovala².

Obsahově

O exorcismu sedmi démonů z Marie Magdalské nic nevíme. Že se Ježíš zjevil nejprve jí je nápadně Janovské (J 20, 11-18). Nedůvěra učedníků vůči svědectví této Marie je naopak zcela ojedinělé, jinde na něj nenalezneme ani narážku - pravděpodobně jde o snahu harmonizovat v. 8 a celý tento přidaný oddíl.

V. 12 je pak zřejmě odkazem k setkání na cestě do Emaus. „Jiná podoba“ Ježíše zřejmě sděluje to, co Lukášův příběh rozvypráví šířeji - musel „mít jinou podobu“, protože Ježíše neponzali, ačkoli s ním strávili mnoho času. Nedůvěra i tomuto svědectví je opět ojedinělá, v Lukášově podání jim ostatní učedníci naopak svědčí o setkání Vzkříšeného a Petra (Lk 24, 33-34).

Zjevení zbylým z kruhu Dvanácti pak opět známe jak z Lukáše (Lk 24, 35-53), tak svým způsobem také z podání Matoušova (Mt 28, 16-20). Avšak v Matoušově podání učedníci poslušně a s důvěrou odcházejí na horu, na níž se měli s Ježíšem setkat.

Kárání učedníků opět není nikde jinde. Zjevený Vzkříšený naopak upokojuje, zve ke společnému jídlu atd. Nanebevstoupení Ježíšovo pak naznačuje opět také Lukášovo podání (Lk 24, 51).

---

² Avšak dodejme, že většinou jen velmi mírně a formálně. Ne že by vypustila nějaký celý oddíl nebo ho připsala. Dokonce většinou ani nedocházelo ke změnám zásadních slov. A řada těchto úprav pak souvisí s teologickými důrazy Církev na daném místě. Podobné platí i pro SZ.

A úplný závěr (v. 20), ono jakési „a tak to trvá až podnes“, je opět ojedinělé. Pouze v Lukášově podání chválí učedníci Boha v Chrámu.

Tak je nasnadě, že tento závěr je zčásti aluzí na ostatní kanonická podání a zčásti prací „originální“ (v přísnosti a nedůvěře těm, kteří se setkali se Vzkříšeným) - užívající nám neznámé prameny. Obojí však opět platí pro všechna podání evangelia.

Co s tím?

To je vlastně na nás. Doporučuji spolehnout na autoritu církevních otců a tradici prvotní církve. Věřme, že tito lidé věděli, co dělají, když přijali tuto podobu Markova podání. Nedoporučuji vůči čemukoli v jakémkoli díle zaujímat postoj: „Tohle tam, podle mě, nepatří. Tak budu dělat, že to tam není.“

Nejen, že takový postoj povyšuje mě nad autora díla (např. i obrazu či hudby). Nejen, že prokazuje hlubokou neúctu k tomuto autorovi nebo těm, kteří text takto uchovali. O úctě k dílu samému ani nemluvě. Ale navíc otevírá dveře dokořán pro užívání takového postoje vůči čemukoli. I v Bibli. „Tohle se mi nehodí, nelíbí, nebo to nechci, tak to budu ignorovat“. Podstatou víry v Boha je odložení důležitosti vlastní osoby a názoru a sklonění se před autoritou Jiného. Tak i vůči Písmu. S důvěrou přijmeme tuto důvěru. S důvěrou učiníme tento „skok víry“.

Obsahově je tento závěr velmi přísný. Avšak to je pro Markovo podání charakteristické. Vlastně nikdo nevěřil těm, kteří se se Vzkříšeným setkali jako první - Marii ani těm dvěma na cestě do Emaus.

I to je velmi zvěstné a v plné shodě s původním Markovým podáním: Zdaleka ne každý uvěří bláznivé zvěsti věčného života, Boží lásky, vzkříšení. Ba dokonce ani ti, kteří by měli - Ježíšovi nejbližší učedníci.

A druhý bod: Není to naše misie, finty, triky a metody, které proměňuje člověka a odvrací ho od sebe k Bohu. Pouze když „Pán pomáhá“ nebo „působí s nimi“, pak se dílo daří. Milostí jsme

spaseni, ne vlastní moci. Že se někdo rozhodne k poslušnosti Bohu je Boží milost, vždy - ne naše práce, výkon či „umění“. My máme „pouze“ kázat evangelium („dobrou zprávu“) po celém světě.

Shrnutí evangelijního podání

Dnes se rozloučíme s Markovým podáním. Doufám, že jen tady na biblických hodinách - totiž že ho neodložíte s tím, že „je jasno“. Zejména biblické oddíly obsahují řadu rozměrů a zvěstí, které se objevují terpve při opakovaném čtení a promýšlení.

Dokonce teprve tehdy, když ty povrchní a prvotní zvěsti už známe tak dobře, že máme dojem, že daný oddíl „je tak trochu nuda“. Pak teprve přichází odkrývání skutečné hloubky (nejen) biblických oddílů.

Toto podání evangelia patří k nejstručnějším a k nejnáročnějším, neb popisuje velmi lidského Ježíše. Někdy až bolestivě a nepříjemně podobného nám. Jaký rozdíl proti podání Janovu! Druhým podstatným rysem je, že mnohé ponechává autor na čtenáři, dříve posluchači. Velmi starozákonní a velmi moudrý postoj. Ať se laskavý posluchač či čtenář domyslí sám!

Stučnost, strohost a až přílišná lidskost však způsobila, že se toto podání evangelia čte většinou nejméně. Tím spíše, když je, i svým druhým důrazem, nejnáročnější. Avšak já toto vnímám jako třetí silnou stránku tohoto nejstaršího podání. Víra v Boha není nic snadného a povrchního. Nic jasného na první pohled. Nejde být rychle hotov s důvěrou v Boží moc. Nelze mít rychle a snadné odpovědi na to, jak žít poslušen Všemohoucímu Stvořiteli světa.

Ale je vždy možné hledat odpovědi znovu a znovu. Odcházet třeba i do samoty (Mk 1, 35), abychom našli novou sílu nebo nějakou odpověď. Víra v Hospodina je celoživotní cesta. Proto i mně oslovuje závěr tohoto podání v Mk 16, 1-8 více než krásné a velmi symbolické závěry ostatních podání.

Stručnost a výstižnost Markova podání pak předchází otevírání témat, která s danými oddíly už takřka nesouvisí. Tato stručnost překvapivě moc nedráždí fantazii, narozdíl od podání Janova či Matošouva. Marek se prostě soustředí na to

nejpodstatnější: Kdo je Ježíš? Odpověď na tuto otázku zaznívá pouze z úst setníka-pohana. A když ji vyslovil Boží posel v Kristově hrobě, ženy před ní utekly. Kristus je Boží Syn, Vzkříšený vykupitel lidí z dluhu vůči Bohu (tj. z hříchu), který zároveň přinesl naději života věčného, která není jen pouhým lidským přáním. Je realitou, s níž se mnozí setkali.

Vzkříšení je děsivé i úžasné zároveň. Jako každé setkání s tím, koho pojmenováváme „Hospodin“. Vždy jde o *mysterium tremendum_et_fascinans* - tajemství, které nás fascinuje, ale zároveň v nás probouzí hrůzu, a tak třes a chvění.

Setkání se Vzkříšeným je pak tím nejpodstatnějším v každém evangeliu. TO je evangelium samo - to je ona dobrá zpráva. Avšak není možné jí správně porozumět bez znalosti zbytku daného spisu. Stejně jako není možné jí správně porozumět bez dobré znalosti SZ. Je to právě setkání Vzkříšeného Krista s Marií a učedníky, kdy „vzniká Církev“. Je to vyprávění těchto setkání, na čem stojí víra většiny z nás - kdo z nás se se Vzkříšeným Kristem osobně setkal?

Naše víra v Boha vychází z důvěry v lidská svědectví. Písmo svaté je „jen“ sbírkou lidských svědectví. Ale to bývá často pevnější a nosnější než znalost obecných pravidelností a zákonů (např. přírodních).

Závěr

Neváhejme se tedy vracet k Markově podání samostatně nebo ve srovnání s ostatními synoptiky. Já jsem se ve svých výkladech úmyslně srovnávání s ostatními spíše vyhnul. Tato srovnání totiž často zcela zahradí to jedinečné v daném spisu, který musíme ctít jako samostatné dílo, protože jím bylo a je. A jen tak můžeme pochopit hloubku a jedinečnost zvěsti, kterou nabízí.

Čemu se budeme věnovat od příště?

Rozhovor + výběr tématu; Píseň: S401 - Zůstaň s námi,
Pane+ Modlitba Páně